

PORTRETET

Roy Kristiansen

*- en mann med sans for
det store i det små, eller
var det omvendt?*

Koldedalen, Tyin. Forfriskende!

Mineralogen og steinsamleren

Spesialfelt: Mineraler som inneholder Beryllium, scandium, tantal, cesium, litium, yttrium og sjeldne jordarter fra hele verden. Mineraler fra granitt- og nefelinsyenittpegmatitter

Har publisert over 50 artikler om mineraler, både populære og vitenskapelige. Bl. a. medforfatter til tre nye mineraler: kaatialaitt (Finland) og zimbabweitt (Zimbabwe) og et nytt fra Norge, godkjent i disse dager.

Funnet og beskrevet over 20 mineraler nye for Norge.

Beåret med nytt mineralnavn: kristiansenitt, et calcium-tin-scandium-silikat, funnet i Telemark i 1998. Beskrevet av et italiensk team, en østeriker og en nordmann.

Roystitater

Det var forøvrig stille og fredelig her oppe slik man maksimalt kunne oppleve fjellets storhet. Det er to sider av dette, det å bare be-

Ascobolus cervinus på elgmökk. Første funn siden 1869!

Vi sitter godt vaglet opp med solid kald betong i bakken på øverste rad i messehallen i Moss Roy og jeg. Roys blick vandrer over messehallen, dveler litt ved sørstatflagget som pryder en stand og glir videre mot hjørnet der holdehånden leken/alvoret pågår.

Bor det en moralist i deg, Roy?

Ja, på sett og vis, men jeg er ingen puritaner. Når jeg uttaler meg om dette eller hint, folk og tildragelser så hver jeg ikke pekefingeren for å fortelle noen hvordan de skal være, hva de skal gjøre eller leve sine liv. Jeg sier hva jeg mener, og særlig til dem som klager og låter og skylder på andre for sin egen utilstrekkelighet, uten å gjøre noe med det! Vil noen endre seg på bakgrunn av mine "råd", er det bra for deres del. Moral må ikke bli metervare med rabatt som selges over disk.

Mineraler, - og nå nettopp et vellykket arrangement omkring scandiummineraler, - litt spesielt, nesten svært, er det ikke?

Nei, ikke det minste, mineraler er jo det mest alminnelige som finnes. Og jeg kom i kontakt med natur og materien tidlig. Det var bokstavelig talt naturlig, og særlig trives jeg på fjellet der har jeg den store oversikten og kan samtidig vie meg til detaljene. Stein og mineraler er natur, selve basisnaturen, om en kan bruke et slikt uttrykk. Og jeg blir aldri lei av å studere form og farge, forekomstmåte eller opptreden som vi kaller det. Og så har jeg kunnskapene mine i kjemi å støtte meg til, det kommer godt med.

Hvorfor er det viktig?

Kunnskaper øker forståelsen og forklarer kompleksiteten i materien slik at min nysgjerrighet kan bli tilfredstilt på en god måte. Men kunnskap alene er verdiløst om det ikke

inngår i en helhet.

Så du mener at alle mineral-samlere må ha store kunnskaper i naturvitenskapene for å ha utbytte av hobbyen sin?

Nei, selvsagt ikke, men for meg er dette viktig. Det gir en meningsfylt dimensjon til det å oppdage og å samle, gjør opplevelsen større.

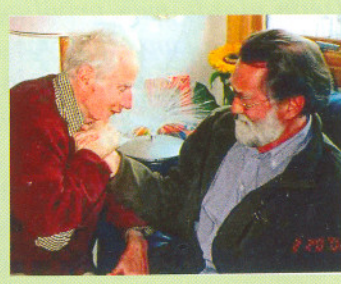
Og så kan man finne et nytt mineral for verden?

Ja, blant annet, og jeg er ikke den eneste "ikkegeolog" som har greid det. I nyere tid har vi både Erling Kamphaug og Jan Haug som har funnet nye species. For meg var denne prosessen en opplevelse i seg selv. Det var spennende om det var et nytt species. Jeg var den første som fikk mistanke om at her var det noe nytt, og jeg føler meg beåret over et species som nå heter Kristiansenitt. Jeg erkjenner også at det er det som nå er igjen etter det engang så store mineralogiske miljøet, først og fremst representert ved Gunnar Raade som har gjort jobben med analyser og prøver, og så fått det inn til IMA (International Mineralogical Association). Det er synd at det profesjonelle miljøet i Norge stadig skrumper inn, samtidig har jeg forståelse for at

ferdigutdannede geologer går til olja, det er der det er penger, makt og ære. Men i bunnen av det hele er det en stor mangel på realfagskompetanse i Norge. Det er et problem i dag, det kommer til å bli verre, for skolen har tydeligvis lagt dette bort. Noe drahjelp derfra tror jeg ikke på, skolen har falt helt i hendene på denne makabre kryssningen av sosialdemokrater og nyliberalister. Håpet kan jo være at noen skoler satser på naturfag fordi de synes det kan være en grei måte å drive "branding" på. Det synd det skal være slik, for naturfag er alle fags mor, de andre fagene er redskaper.

Hvordan har akademia tatt imot deg?

Jeg har intet å klage over, jeg føler at det vises behørig respekt for min kunnskap og innsikt. Et høydepunkt i så måte var nettopp scandiumsymposiet. Det var også en fin sosial opplevelse og meget berikende. Det betyr utrolig mye

Oppe venstre med klokka: Dyktige unge forskere, Kolitchs, Wien og Franz Bernhard, Graz. Sistnevnte medforfatter til nye skandiummineraler.- Hos Arne Næss på kontoret hans.- forsatt sterk 90åring. -Prof.I. E.Semenov. Fersman Miner. museum, Moskva.- Hvitvin i sommer med 90-årige Arne Næss på Hvaler - På Tvergastein - Med prof. Giavani Feraris (Italia),- og Prof. Evgeni Semerov, Russland, - Prof.E.I.Semenov Fersman Miner museum, Moskva i Tørdal under Scandium-symposiet

finne seg i fjellet, geografisk sett, er nemlig helt forskjellig fra det å leve med og i fjellet.

Gjennom hele livet er det alltid snakk om å prestere noe, beherske og mestre, og erfaringene og opplevelsene gjør oss antakelig sterkere og visere, - tilfredse over å ha utrettet noe nytt og fått et større perspektiv.

"- om en tur til Besshø"

Fra "Besshø" Fredrikstad Blad 25.01.97.

Dette gjorde meg privilegert i den grad jeg kunne fordype meg i spennende store og gamle bøker om alt mulig - ofte utenom åpningstidene.

"Husk at bøkene er våre beste venner, selv når de vender oss ryggen!"

Faktum er at mange mennesker undervurderer sitt eget potensiale, og ikke tar i bruk sine skapende menneskelige krefter, drevet av en indre aktivitet. Å være aktiv mener jeg da er å gi uttrykk for sine spesielle evner og den rikdommen av begavelser som ethvert menneske er utrustet med.

Og idrett dengang var mer lek og friluftsliv uten særlige hjelpemidler i motsetning til i dag hvor mye idrett et preget av hardtrening og konkurranse.

Erling er således et glimrende eksempel på at det går an å utvikle sine interesser eller hobbyer til noe stort og verdifullt, av varig kulturhistorisk og vitenskapelig verdi, - en tilføring av kunnskap til vårt nærmiljø som kommende generasjoner kan ha glede av.

..... enten til å "forsøple" våre liv eller til å berike det med kunnskapstilegnelse, ikke bare i skolen, men og i fritiden kombinert med modning og utvikling av følelseslivet sammen med en god porsjon nysgjerrighet og sunt vett.

Fra "Nostalgisk refleksjon fra en oppvekst på Kråkerøy - Forbildet Erling Johamnsen". Fredrikstad Blad 10.10.99

å få være sammen med andre med samme interesse enten det er profesjonelle eller amatører. Jeg har også jevnlig kontakt med disse menneskene. Vi bytter smånusk og korresponderer, det har blitt flere hundre etter hvert, noen har blitt gode venner, - i det hele god inspirasjon.

Det tar vel mye tid?

Det **gir** mye tid, "tiden kommer" er jo et godt taoistisk prinsipp.

Aner vi en budhist?

Ja, gjerne det, budhistene har ingen Gud egentlig, så det skulle passe bra, og taoisten følger den veien i livet som som er mest mulig riktig for ens egen utvikling. Og så er jeg opptatt av zen og samuraienes utrolige selvdisciplin og konsentrasjon, så jeg har lært meg å håndtere et samuraisverd, kan være greit det også i en trengt posisjon.

Hva fascinerer deg?

De små ting. I hverdagen som i mikrokosmos, - å betrakte naturens byggestener. Alt du ikke vanligvis ser med det blotte øye. Å illustrere det usynlige med et elektronmikroskopfoto, en soppspore, et mikromineralkrystall. Hvis du skal oppdage noe nytt er det sannsynlig at du finner det blant det små. At store ting, species, eller "vesener" som Arne Næss kaller det, oppdages først er logisk. Men det krever mer engasjement, mer kunnskap, mer innsikt og mer tålmodighet å finne de små. I tillegg er det godt å ha oversikt over emnet eller temaet, samt intuisjon, i den forstand at intuisjon ubevisst måler nåtidsopplevelse opp imot de erfaringene en har fra tidligere. Et spørsmål om riktig valg av vei videre, - stole på magefølelsen, - ta en sjanse!

Hva er det verdt å oppdage noe nytt?

Mye eller ingenting. Det forblir verdiløst om, man ikke har noen å dele denne opplevelsen med. Det er ingen oppdagelse hvis man sitter igjen alene med det. Det blir innholdsløst og meningsløst. Formidlingen videre er på en måte selve oppdagelsen. Bare se hvordan deltakerne her på messa snakker med hverandre, gestikkulerer og forteller, - deler og formidler.

Ja hvorfor er alle disse menneskene her?

Nei, det vet jeg ikke. Kanskje et forsøk på å tilfredstille sine behov; det sosiale, intellektuelle, handle, kjøpe julepresanger, finne noe til samlingen. Når jeg ser alle de fornøyde menneskene som er her i dag synes jeg det er fint at noen ildsjeler lager slike arrangement. Jeg er ingen typisk messe-traver, men steinmesse er bra, det er sikkert.

Skal vi ta en runde, slik at vi kan få et lite innblikk i dine behov.

Ja det gjør vi. Vi starter der borte hos Lothar, han er en

seriøs forhandler~, og pleier å ha et og annet mikro å by på til systematikken.

Og det hadde Lothar. Det ble en euxenitt fra Ankalobe, Madagaskar og amfangabeit/samarskitt, også fra Madagaskar. Videre på sin ferd plukket Roy opp en bert-randitt fra Kristiansand

og en xenotim/zirkon sammenvoksning fra Iveland.

Men favorittmineralet ditt fant du ikke, hvilket er det forresten?

Vel, det må nok bli de to ekstremt unike Be-mineralene: Liberitt og Hsianghualitt fra den eneste lokaliteten i verden: Hsianghualing i Hunan-provinsen i Kina. Og her har du et foto. Og denne stoffen kan tenkes å være litt av en godbit, en av de aller største, med hvite partier med liberitt sammenvokst med bromellitt, og ellers hsianghualitt., - en riktig godsak !

Og ellers så har du det greit?

Jo takk, Det går unna. Jeg deltar på mange arenaer, det er det jeg trives med.

Du er straks 60 Roy, og jeg vil på vegne av våre lesere og STEINredaksjonen få lov til ønske deg til lykke med dagen og feiringen, samt takke for innsatsen i STEINspaltene.

Takk, takk, og jeg lover å fortsette, jeg har mye som burde vært skrevet, ikke minst om veteranene innen norsk mineralogi!

int. ghw

Man skylder stadig på dårlig konkurransevne p.g.a. den sterke krona, høy rente, høye lønnskostnader etc., men mon tro det ikke er også i stor grad skyldes dårlig lederskap i vanskelige tider? Og ikke å forglemme disse evinnelige byråkratene og økonomene som vet prisen på alt, ikke verdien på noe!

Du kan aldri bli en god botaniker hvir du aldri er i felten eller eller det hjelper lite å være professor i kjemi, hvis du ikke kan knyte skolissene dine.

..... I stedet ser man ledere som stenger seg inne på sine kontorer, flyr i møter hele dagen - uten å trekke vekslers på gamle medarbeidere,viser maktaroganse eller udemokratiske spilleregler, utøver sexpress i stedet for å vise respekt.

..... Nå synes det heldigvis som om NHOsjefen har klart å

mane sine medlemmer til moderasjon og "frysing" av fete lønninger, opsjonsavtaler, ventelønninger og fallskjerm-er.

Det gjenstår å se!

Fra "Industriens fremtid -

Om desillusjonerte og halvinfantile ledere" Fredrikstad Blad 02.03.03.

Vitenskap er ikke det vi vet, men det vi ikke vet.

Fredrikstad Blad fødselsdagsintervju. nå.

Med yndlingsmineralet